

คู่มือ

ในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต

โดย : จวีวรรณ นิลวงศ์
ผอ. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
กรกฎาคม ๒๕๖๒

คำนำ

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ได้จัดทำคู่มือประเมินความเสี่ยงการทุจริต (FRAs : FRAUD RISK-ASSESSMENTS) เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตได้ตรงจุด อันจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีกรทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้า

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน ได้เล็งเห็นว่าการแก้ไขปัญหาและการป้องกันปัญหาการทุจริต หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง ต้องใช้พลังทางสังคมขับเคลื่อนร่วมกันติดตาม ตรวจสอบ การทุจริตและเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต เนื่องจากการทุจริตที่มีการร้องเรียนเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น หากแต่เรื่องทุจริตอีกจำนวนมากที่ยังอยู่ในมุมมืด เนื่องจากยังไม่ถูกค้นพบ การใช้เครื่องมือการค้นหาความเสี่ยงหรือโอกาสที่จะเกิดการทุจริต เป็นการตัดไฟแต่ต้นลม เพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้น จึงได้จัดทำคู่มือเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตของภาคประชาชน เครือข่ายภาคประชาสังคม ตลอดจนเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ซึ่งเป็นพลังทางสังคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๐ (๑๐) บุคคลมีหน้าที่ (๑๐) ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ และเพื่อเป็นแนวทางให้เกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social movement) ในการควบคุมการทุจริตในสังคมไทยต่อไป

ฉวีวรรณ นิลวงศ์

ผอ. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

กรกฎาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

วัตถุประสงค์ของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต	๔
ความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องเฝ้าระวัง ๓ มิติ	๕
ระบบการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต	๖
วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๗
เทคนิคการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต	๘
การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยงการทุจริต	๙
การติดตาม/ ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	๑๐
การจัดทำข้อมูล	๑๐
การเคลื่อนไหวทางสังคม	๑๐
การแจ้งเบาะแส	๑๐
การติดตามผล	๑๑
ช่องทางในการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม	๑๑
● เว็บไซต์ภาษีไปไหน	๑๑
● เว็บไซต์ระบบการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ	๑๒
● ป้ายประกาศโครงการก่อสร้าง	๑๓
● คู่มือประชาชนตาม พ.ร.บ. การอำนวยความสะดวกฯ	๑๕
● ข้อมูลในเว็บไซต์ของหน่วยงาน	๑๖
● ช่องทางการแจ้งเบาะแสการทุจริต	๑๗
● ตัวอย่างรูปแบบความเสี่ยงการทุจริต	๑๘
● แนวทางการพัฒนาให้เป็นเครื่องมือรณรงค์ต่อต้านการทุจริต	๒๖

วัตถุประสงค์ของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต

- (๑) เรื่องทุจริตที่เคยเกิดขึ้นแล้ว มีประวัติแล้ว ต้องไม่เกิดซ้ำอีก
- (๒) เรื่องทุจริตที่ยังไม่เกิดแต่มีโอกาส หรือมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดต้องมีการแจ้งเตือนเพื่อระงับยับยั้ง หรือกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตไว้ล่วงหน้า

เรื่องทุจริตที่เคยเกิดขึ้นแล้ว มีประวัติแล้ว

เรื่องทุจริตที่ยังไม่เกิดแต่มีโอกาส
หรือมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิด

ความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องเฝ้าระวัง ๓ ด้าน

ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับ
“การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต”

ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของ
“การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่”

ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของ
“การใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ”

ความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องเฝ้าระวัง ๓ มิติ

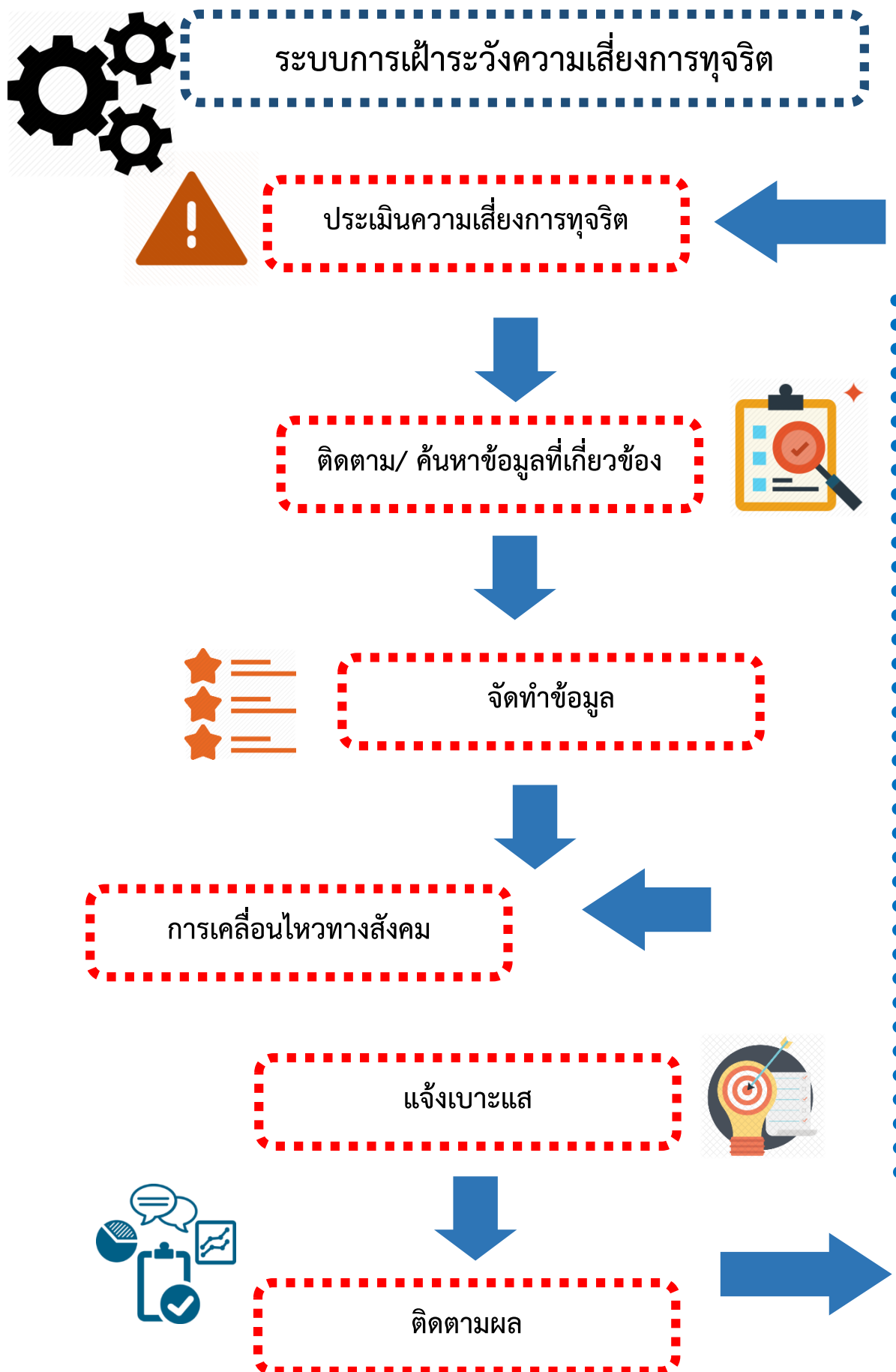

ระดับนโยบาย (Policy) : ความเสี่ยงการทุจริตของ
หน่วยงานรัฐ ในขั้นตอนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

ระดับ กระบวนการ (Function) : ความเสี่ยง
การทุจริตของหน่วยงานรัฐ ตามบทบาท ภารกิจ
อำนาจหน้าที่

ระดับพื้นที่ (Area) : ความเสี่ยงการทุจริตของ
หน่วยงานรัฐระดับภูมิภาค และ องค์การปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่อยู่ในการกำกับ ดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด
(อบจ. เทศบาล และ อบต.) รวมถึงการปกครอง
ท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร)

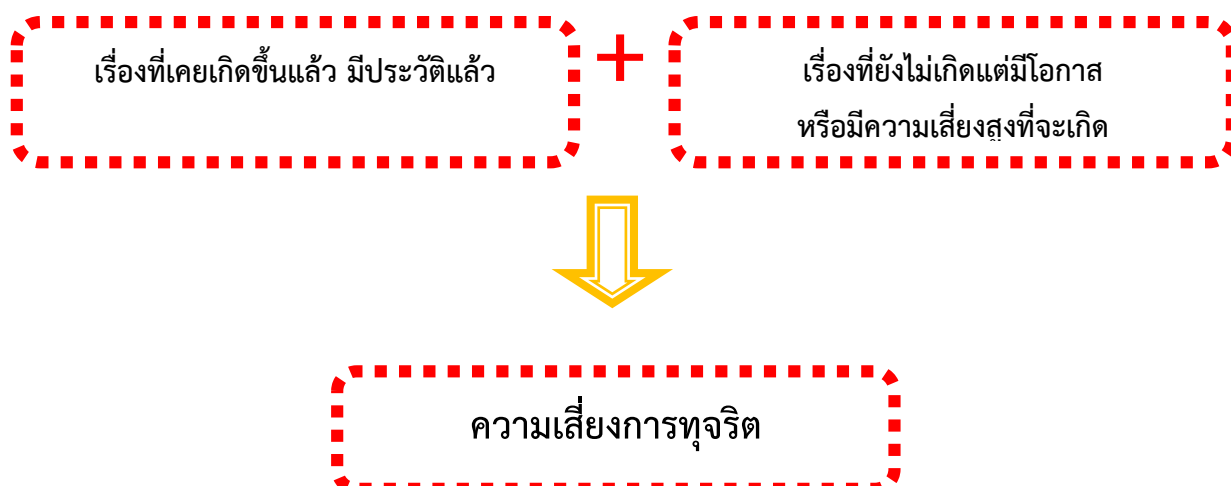

วิธีประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย ๒ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การค้นหาความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๑ เทคนิคการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต

เริ่มต้นจากการพูดคุย กับคนในชุมชน หรือจากการจัดทำเวทีประชาคมหมู่บ้าน ค้นหาจากการขอรับบริการจากภาครัฐ ที่ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก หรือที่เรียกว่าเป็นจุดเจ็บปวด (Pain Points) การทุจริตของหน่วยงานที่สร้างความเดือดร้อน ให้กับประชาชน และภาคเอกชน ส่งผลต่อต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ประชาชนต้องเพิ่มขึ้น เช่น

หน่วยงาน/เรื่อง ที่เคยไปติดต่อราชการที่ต้องจ่ายเงินเพิ่มพิเศษ

หน่วยงาน/เรื่อง ที่เคยรับรู้จากบุคคลใกล้ชิด ในการไปติดต่อ
ราชการที่ต้องจ่ายเงินเพิ่มพิเศษ

หน่วยงาน/เรื่อง ที่ประชาชน คนในชุมชนส่วนใหญ่เห็นร่วมกัน
ว่ามีความเสี่ยงทุจริตสูง

PAIN POINT

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก

๒. แบบประเมินสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสีไฟจราจร)

[illegible]

การติดตาม/ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ให้นำเรื่องการทุจริตที่มีสถานะความเสี่ยงตั้งแต่ ปานกลาง ถึงสูงมาก โดยเฉพาะสถานะความเสี่ยงที่อยู่ในโซน สีส้ม และ สีแดง ให้ทำการเฝ้าระวังเป็นพิเศษ ร่วมกับค้นหาข้อมูลจากเอกสาร จากการสอบถาม เเท่าที่จะสามารถค้นหาได้เพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อมูลในขั้นต่อไป

การจัดทำข้อมูล

ให้ทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการค้นหาทั้งหมดโดยเฉพาะเรื่องที่มีความเสี่ยงการทุจริตสูง และสูงมาก คือ สีส้ม และสีแดง มาจัดทำเป็นข้อมูล รายการพยานเอกสาร พยานบุคคล ภาพถ่ายหรือหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้รวบรวมใส่ไว้ด้วย

การเคลื่อนไหวทางสังคม

การเคลื่อนไหวทางสังคม อาจเป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการใช้พื้นที่สาธารณะ ของเครือข่าย จากทุกภาคส่วนที่รวมตัวกันในการไม่เอาทุจริต ที่มีการตระหนักรู้ร่วมกัน ความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว มีจิตสำนึกทางการเมืองสูง ทำการสื่อสารประเด็นการทุจริต หรือเปิดกระบวนการโกง ในรูปแบบต่างๆ อย่างเข้มข้น หรือมีการแสดงออกต่อหน่วยงานหรือบุคคลที่มีพฤติกรรมทุจริต การบริหารงานที่ขาดธรรมาภิบาล โดยผ่านการสื่อสารทางสังคม (Social Media) เผยแพร่ในโลกออนไลน์ หรืออาจใช้สัญลักษณ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ (Identity) ของกลุ่มพลังทางสังคม ซึ่งเป็นกลไกทางสังคม (Social Sanctions) การเคลื่อนไหวทางสังคม อาจดำเนินการคู่ขนานกับการค้นพบข้อมูลการทุจริตแล้ว หรืออยู่ระหว่างการติดตามผลจากหน่วยตรวจสอบ หรือจากต้นสังกัดของหน่วยงานนั้น ๆ

การแจ้งเบาะแส

มาถึงขั้นตอนนี้ แสดงว่าท่านมีข้อมูลแน่ชัดแล้ว อย่าปล่อยให้คนชั่วลอยนวล ทำการแจ้งเบาะแสไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ท่านอาจแจ้งยังไปหน่วยงานต้นสังกัดนั้น ๆ ด้วยก็ได้ ซึ่งทุกกระทรวงจะมีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ทุกกระทรวง หรือ สำนักงาน ป.ป.ท./สำนักงาน ป.ป.ช.

การแจ้งเบาะแสสามารถปกปิดชื่อ ที่อยู่ผู้แจ้งได้

การติดตามผล

แจ้งเบาะแสแล้วเจียบหาย ท่านมีสิทธิติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้

ทางโทรศัพท์

ทางหนังสือ ติดตาม ทวงถาม

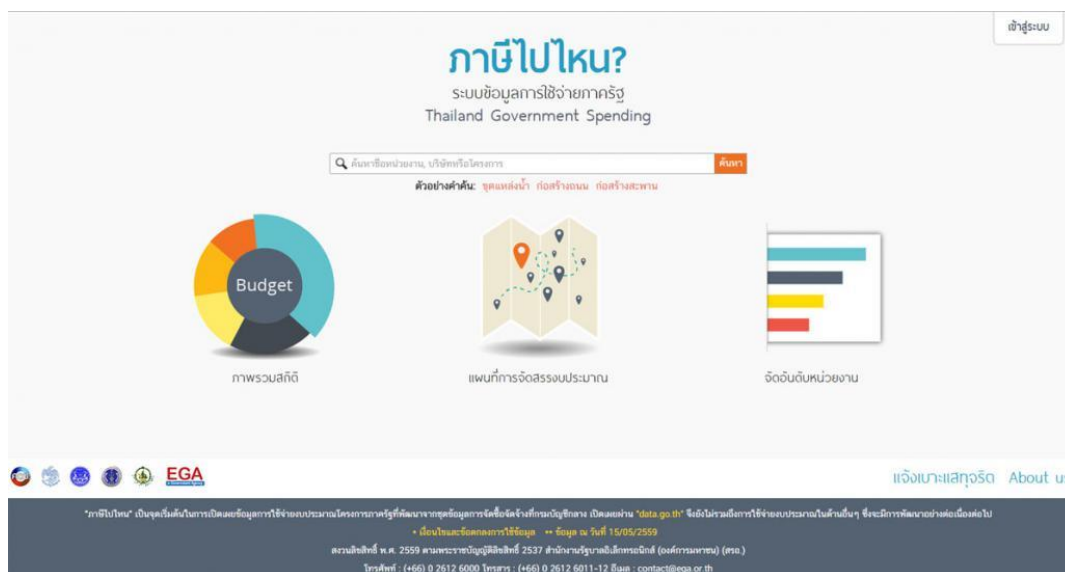
ด้วยตนเอง

ช่องทางในการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม

 การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ ในช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

- เว็บไซต์ระบบ “ภาษีไปไหน” (www.govspending.data.go.th)

รัฐบาลโดยความร่วมมือระหว่างกรมบัญชีกลาง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) สำนักงบประมาณ และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) เปิดตัวเว็บไซต์ “ภาษีไปไหน” (www.govspending.data.go.th) ซึ่งเป็นระบบในการแสดงตัวเลขของการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละโครงการของแต่ละหน่วยงานต่อสาธารณะอย่างเป็นทางการตามโครงการ GovChannel ที่จะเป็นการบริการภาครัฐต่อประชาชน เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนสามารถแจ้งเบาะแสการทุจริตผ่านเว็บไซต์ “ภาษีไปไหน” เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐในโครงการต่าง ๆ โดยข้อมูลดังกล่าวจะเชื่อมโยงมายังเว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ท. (www.pacc.go.th) เมื่อสำนักงาน ป.ป.ท. ได้รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวจะดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง หากพบว่ามีมูลจะดำเนินการทางกฎหมาย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน

- เว็บไซต์ระบบการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ (ตัวอย่าง)

จัดซื้อจัดจ้าง

- ราคากลาง
- ประกาศร่าง Tor/ร่างเอกสารประกวดราคา E-Bidding
- ประกาศ ตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Market)
- ประกาศ ประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (E-Bidding)
- ประมูลขายทอดตลาด
- สัญญาจัดซื้อจัดจ้าง
- สรุปผลการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างประจำเดือน
- **แผนจัดซื้อจัดจ้างประจำปี**
- แผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีงบประมาณ

- คู่มือการลงทะเบียนผู้ค้ากับภาครัฐระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Procurement : e-GP)
- เอกสารที่ต้องใช้ในการนำมารับเอกสาร
- ประกาศสอบราคา
- ยกเลิกประกาศ
- ผู้ชนะการเสนอราคา
- แบบฟอร์มแนบท้ายประกาศ
- ข้อมูลชี้แจงข้อสอบถาม

แผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีของกรุงเทพมหานคร

แผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีของหน่วยงาน

ค้นหา

- 16/11/2017 0
ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง ประกวดราคาจ้างจัดทำหนังสือ...
- 10/11/2017
ขอบเขตของงานจ้าง โครงการการจัดทำหนังสือบันทึกผลงาน...
- 10/11/2017
รายละเอียดแนบท้ายประกาศเปลี่ยนแปลงแผนการจัดซื้อจัด...
- 10/11/2017
ประกาศ สำนักงานเลขานุการ สำนักยุทธศาสตร์และประเมิน...

- ป้ายประกาศโครงการก่อสร้าง ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ณ จุดที่ทำการก่อสร้าง

การติดตั้งแผ่นป้ายแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับงานก่อสร้างของทางราชการ การติดตั้งแผ่นป้ายแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับงานก่อสร้างของทางราชการจะบังคับใช้ใน 2 กรณี คือ

1. กรณีงานก่อสร้างสาธารณูปโภคที่ต้องขุดเจาะถนนหรือทางเท้า ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร

2. กรณีงานก่อสร้างทุกประเภท ซึ่งมีค่างานตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป (และมีใช้งานตามกรณีที่ 1) โดยงานก่อสร้างตามกรณีที่ 2 ต้องดำเนินการดังนี้

(1) ให้ติดตั้งแผ่นป้ายไว้ ณ บริเวณสถานที่ก่อสร้าง โดยกำหนดเป็นเงื่อนไขในสัญญาจ้างให้ผู้รับจ้างเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำและติดตั้งแผ่นป้าย

(๒) แผ่นป้ายต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับงานก่อสร้าง ดังนี้

(2.1) ชื่อหน่วยงานเจ้าของโครงการ สถานที่ติดต่อ และหมายเลขโทรศัพท์พร้อมดวงตราหน่วยงานเจ้าของโครงการ

(2.2) ประเภทและชนิดของสิ่งก่อสร้าง

(2.3) ปริมาณงานก่อสร้าง

(2.4) ชื่อ ที่อยู่ ผู้รับจ้างพร้อมหมายเลขโทรศัพท์

(2.5) ระยะเวลาเริ่มต้นและระยะเวลาสิ้นสุดของโครงการ

(2.6) วงเงินค่าก่อสร้าง

(2.7) ชื่อเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการผู้ควบคุมงาน พร้อมหมายเลขโทรศัพท์

(2.8) ชื่อเจ้าหน้าที่ของบริษัทวิศวกรที่ปรึกษาผู้ควบคุมงาน พร้อมหมายเลขโทรศัพท์

(2.9) กำลังก่อสร้างด้วยเงินภาษีอากรของประชาชน

(3) ขนาดของแผ่นป้ายแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับงานก่อสร้าง

(3.1) งานก่อสร้างขนาดเล็ก และงานก่อสร้างในพื้นที่ชนบทแผ่นป้ายควรมีขนาดไม่เล็กกว่า 1.20 x 2.40 เมตร

(3.2) งานก่อสร้างขนาดใหญ่ และงานก่อสร้างในเขตชุมชนเมืองหรืองานก่อสร้างในกรุงเทพมหานคร แผ่นป้ายควรมีขนาดไม่เล็กกว่า 2.40 x 4.80 เมตร

(4.) งานก่อสร้างทาง คลอง หรือลำน้ำ ให้ติดตั้งแผ่นป้ายรายละเอียดไว้ ณ จุดเริ่มต้น และจุดสิ้นสุดงานก่อสร้าง อย่างน้อย 2 จุด

 การตรวจสอบการขั้นตอนการปฏิบัติงาน ในการให้บริการภาครัฐจากคู่มือประชาชน

สิ่งที่ประชาชนจะได้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลง ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

- เมื่อไปติดต่อขอรับบริการตามหน่วยราชการต่างๆ จะพบกับ “คู่มือสำหรับประชาชน” ที่จะทำให้ประชาชนผู้รับบริการทราบถึงวิธีการยื่นคำขอ ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาเอกสารหลักฐานที่ต้องใช้ยื่นพร้อมคำขอ และ ค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่จะติดประกาศไว้ให้เห็น สิ่งเหล่านี้ทำให้การปฏิบัติราชการมีความชัดเจน โปร่งใส ไม่คลุมเครือ ด้วยการลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ รวมทั้ง จะอำนวยความสะดวกประชาชนให้สามารถยื่นคำขอผ่านทาง “สื่ออิเล็กทรอนิกส์” แทนการยื่นคำขอด้วยตนเองได้
- ในการรับคำขอเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอจะต้องตรวจสอบคำขอและเอกสารให้ถูกต้องครบถ้วน หากพบว่าเอกสารไม่ถูกต้องหรือขาดเอกสารใด ต้องรีบแจ้งให้ประชาชนผู้มารับบริการทันที หากไม่สามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้ในขณะนั้น ต้องบันทึกข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่ต้องยื่น

เพิ่มเติม พร้อมกำหนดเวลาที่ประชาชนผู้รับบริการต้องดำเนินการไว้ด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่จะสามารถขอเอกสารเพิ่มเติมได้เพียงครั้งเดียว เพื่อเป็นการลดความล่าช้าในเรื่องการพิจารณาเอกสารของเจ้าหน้าที่ลง

- การพิจารณาคำขอของหน่วยงานราชการต้องดำเนินการให้เสร็จตามที่ได้ประกาศไว้ในคู่มือสำหรับประชาชน และต้องแจ้งให้ประชาชนผู้รับบริการทราบภายใน ๗ วัน หากไม่สามารถพิจารณาเสร็จภายในกำหนดก็ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ประชาชนผู้รับบริการทราบด้วย

ข้อมูลในเว็บไซต์ของหน่วยงาน

สามารถค้นหาในเว็บไซต์ของหน่วยงานเพิ่มเติม ทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เรื่องของอำนาจหน้าที่ โครงสร้างองค์กร ข้อมูลแผนการดำเนินงานของหน่วยงานรายปี ขั้นตอนการปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งประกอบด้วย โครงการ งบประมาณ แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน ฯลฯ

ช่องทางการแจ้งเบาะแสการทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(สำนักงาน ป.ป.ท.)

หากพบว่าหน่วยงานของรัฐใดมีวิธีปฏิบัติหรือการดำเนินงานที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ให้สำนักงาน ป.ป.ท. แจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการของรัฐทราบเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

(๑) ไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุมัติอนุญาตของทางราชการ

(๒) เป็นเหตุให้ความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการหรือประชาชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

(๓) เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง

ร้องเรียน แจ้งเบาะแส มาที่ สำนักงาน ป.ป.ท.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(สำนักงาน ป.ป.ท.)

๙๙ หมู่ ๔ อาคารซอฟต์แวร์ ปาร์ค

ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลคลองเกลือ

อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

แจ้งเรื่องร้องเรียนใหม่ โทร. ๑๒๐๖

ติดตามเรื่องร้องเรียนที่เคยแจ้งไว้แล้ว

โทร. ๐๒-๕๐๒-๖๖๗๐-๘๐ ต่อ ๑๙๐๔ - ๑๙๐๗

ตัวอย่าง รูปแบบความเสี่ยงการทุจริต

๑. ตัวอย่าง รูปแบบความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

- เรียกรับโดยเฉพาะการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร / คอนโด บ้านจัดสรร / โรงงาน
- ผลประโยชน์ทับซ้อน รับจ้างเขียนแบบแปลน และตรวจเอง (ถึงแม้ราชการจะให้มีแบบมาตรฐาน อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนก็ตาม แต่การขออนุญาตต้องมี ผังประกอบ จึงต้องว่าจ้าง ผู้ตรวจ หรือผู้อนุมัติ อนุญาต จะได้ผ่านง่าย)
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ สมยอม หรือมีส่วนรู้เห็นกับบุคคลหรือนิติบุคคลในการดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ สมยอม หรือมีส่วนรู้เห็นกับบุคคลหรือนิติบุคคลในการใช้อาคารที่ไม่ตรงกับ ใบรับรองใบอนุญาตหรือที่ยื่นแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น
- การประเมินภาษีที่ต่ำกว่าความเป็นจริง
- เรียกรับสินบนโดยใช้ตัวกลาง เก็บค่าใช้จ่ายรายเดือน (ค่าคุ้มครอง) จากผู้ประกอบการ
- พนักงาน เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างเหมาของหน่วยงานเป็นตัวแทนการยื่นคำขอจดทะเบียน ในการ ขออนุมัติ อนุญาต โดยเรียกรับผลประโยชน์หรือเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อสิทธิพิเศษ
- การดำเนินการยื่นคำขออนุญาต ไม่มีกรอบระยะเวลาที่กำหนดที่ชัดเจนอาจก่อให้เกิดการเรียกรับ สินบนเพื่อความรวดเร็วในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- การเปิดตรวจสินค้าของเจ้าหน้าที่แต่ละคน ใช้ดุลพินิจไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- การใช้ดุลพินิจในการตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- การตรวจเอกสารไม่ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในคำขอ แต่มีการรับเรื่องไว้
- การเก็บเรื่องไว้ไม่แจ้งผู้ประกอบการ เพื่อเรียกรับผลประโยชน์
- การพิจารณาตรวจสอบและเสนอความเห็นของการอนุมัติ อนุญาต ไม่ดำเนินการตามลำดับคำขอ
- เจ้าหน้าที่มีการยกเลิกใบเสร็จรับเงินในระบบทำให้การรายงานการรับเงินประจำวันน้อยกว่า ที่รับไว้จริง/รับเงินและออกใบเสร็จการรับเงินแล้วแต่ไม่นำเงินสด เช็ค นำฝากธนาคารในวันนั้น แต่ฝากในภายหลัง และอาจนำเงินไปใช้ส่วนตัวก่อน
- ในขั้นตอนการพิจารณาตรวจสอบตามปกติจะมีการใช้เวลาในการพิจารณาตรวจสอบ ๑ วัน แต่ในบางกรณีอาจมีความจำเป็นจะต้องทำการพิจารณาเกิน ๑ วันทำการ เช่น กรณีมีความ จำเป็นต้องมีการนัดหมายกับผู้ขอรับใบอนุญาตเพื่อลงพื้นที่ทำการตรวจสอบสถานประกอบการ ก่อนพิจารณา ออกใบอนุญาต มีความเสี่ยงที่เจ้าหน้าที่อาจอาศัยช่องว่างหรือแสวงหาประโยชน์ โดยมิชอบ อาจเรียกรับในขั้นตอนของการพิจารณา
- การดำเนินการออกคำร้องมีการลัดคิวให้กับลูกค้ากลุ่มธุรกิจ
- รับสินบนจากลูกค้าเพื่อให้ตรวจผ่านมาตรฐาน

- การตรวจสอบสถานที่ตั้งที่ขออนุญาตประกอบกิจการ อาจมีการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาต บางรายในกรณีที่ตั้งสถานประกอบการ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์
- การสุ่มตรวจสอบสถานที่ตั้งสถานบริการ/สถานประกอบการที่ขออนุญาต อาจมีการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบางรายที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์
- การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต อาจมีคณะกรรมการบางท่านเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบางราย ที่คุณสมบัติไม่ถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์
- เจ้าหน้าที่ของรัฐทำการการปลอมแปลงเอกสารการเบิกจ่าย เช่น ปลอมลายมือชื่อ แก้ไขแบบสำรวจ แก้ไขใบสำคัญรับเงิน มีการใช้หลักฐานเท็จ ใช้บัตรประชาชนของบุคคลที่เสียชีวิตหรือ บัตรประชาชนหมดอายุ เป็นต้น

๒. ตัวอย่าง รูปแบบความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

- การเข้าตรวจ หรือเยี่ยม สถานที่ของผู้ประกอบการ เช่น โรงงาน ร้านค้า ฯลฯ โดยมีเจตนา นำไปสู่การจ่ายเงินพิเศษรายเดือน
- การเปลี่ยนแปลงข้อกล่าวหา (ฐานความผิด) จากหนักเป็นเบา หรือจากเบาเป็นหนัก
- การบิดผันข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนคดีอาญา
- การทำบัตรสนเท่ห์ว่ามีเรื่องร้องเรียนผู้ประกอบการเพื่อทำการตรวจ คั่น กรณีผู้ประกอบการร้านค้านั้น ๆ ที่ไม่จ่ายเงินพิเศษรายเดือน
- การใช้ตัวกลางในการรับเงินพิเศษ หรือ เก็บเงินรายเดือน กับผู้ประกอบการต่าง ๆ
- การใช้ดุลพินิจในการ อนุมัติ หรือ ยกเว้นระเบียบฯ ที่เอื้อประโยชน์มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- การออกระเบียบ กฎหมาย ข้อสั่งการต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- การให้ทุนสนับสนุนการศึกษา วิจัยต่าง ๆ ให้กับพรรคพวก มีระบบเส้นสาย ระบบอุปถัมภ์
- การแต่งตั้งคณะกรรมการ อนุกรรมการต่าง ๆ ให้กับพรรคพวก มีระบบเส้นสาย ระบบอุปถัมภ์
- ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานบุคคล เช่น การซื้อ ขายตำแหน่ง การประเมินความดีความชอบ การแต่งตั้ง โยกย้าย การดำเนินการวินัย เป็นต้น
- การเรียกรับเงิน ผลประโยชน์ เพื่อรับพนักงานเข้าทำงาน/การเรียกเงินค่าแรกเข้า (แป๊ะเจี๊ยะ) เพื่อแลกกับการเข้าเรียนในโรงเรียน
- ใช้อำนาจในการแจกจ่าย จัดสรรงบประมาณ ลงพื้นที่ หรือจัดทำโครงการ ที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน หรือมีการแลกรับผลประโยชน์ในภายหลัง
- การประเมินราคาไม่ตรงกับสภาพทรัพย์สินที่นำมาจำหน่าย
- การเปลี่ยนทรัพย์สินที่ถูกค้ำนำมาจำหน่าย
- การยกยอกทรัพย์สินที่ได้จากการตรวจค้น จับกุม ไม่ระบุในบัญชีของกลาง
- การลดปริมาณของกลางเพื่อลดโทษ เพื่อเรียกรับผลประโยชน์

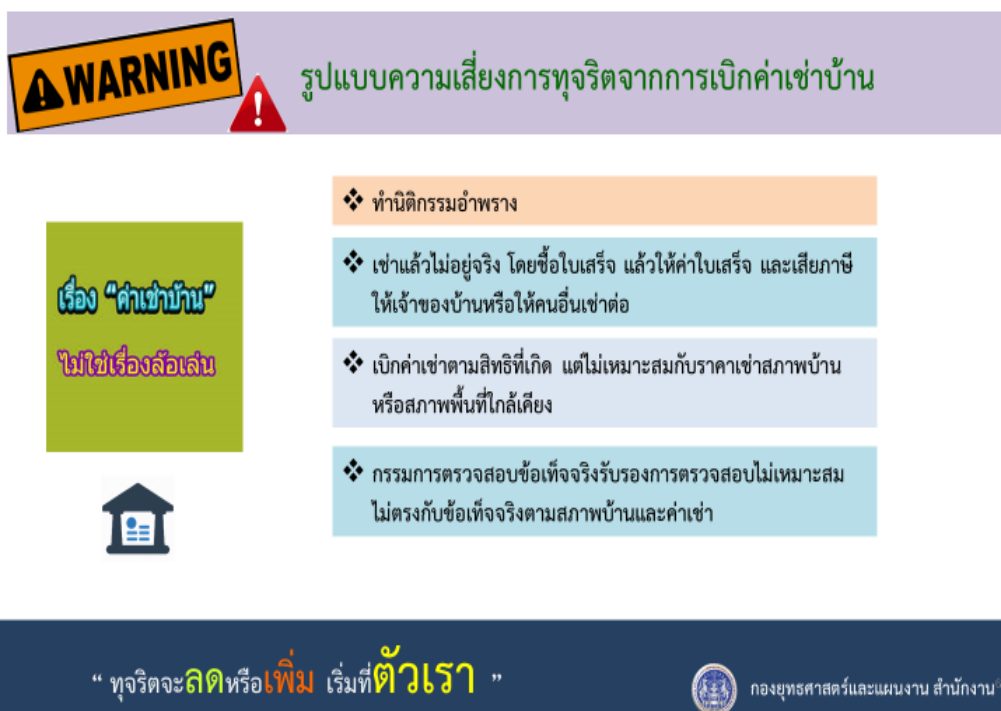
- การกรรโชก (รีดไถ) เรียกเอาทรัพย์สินจากผู้กระทำความผิด
- การเข้าตรวจค้น ปกปิด ซ่อนเร้นไม่มีหมายค้น
- การทำร้ายร่างกายเพื่อได้รับสารภาพ
- รู้เห็นกับผู้ที่มาทำการประมูลของหลุดจำนำ มีการให้ข้อมูลการจำหน่ายของหลุดจำนำล่วงหน้ากับพรรคพวกของตนเอง
- การแอบอ้างชื่อบุคคลอื่น หรือชื่อลูกค้า ยักยอกทรัพย์สินจำนำออกไป
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ รู้เห็นในการปลอมแปลงและใช้เอกสารปลอม เช่น การปลอมระวางแผนที่มีการปกปิดและให้ถ้อยคำรับรองอันเป็นเท็จเกี่ยวกับสภาพที่ดิน
- การทุจริตที่ถูกระเบียบโดยให้มีการเสนอเป็นมติคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ
- ผู้บังคับใช้กฎหมาย นำตัวบทกฎหมายไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

๓. ตัวอย่าง รูปแบบความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

- ผู้ใช้น้ำมันรถยนต์ราชการ นำน้ำมันไปใช้ส่วนตัว เช่น การดูน้ำมันไปใช้ส่วนตัวระหว่างทาง หรือเติมน้ำมันไม่ครบตามใบสั่งจ่าย ส่วนน้ำมันที่เหลือนำไปใช้ส่วนตัวหรือทอนเป็นเงินสด โดยเจ้าหน้าที่ร่วมมือกับผู้ประกอบการ
- เบิกเงินราชการตามสิทธิเป็นเท็จ เช่น ค่าล่วงเวลา ค่าเช่าบ้าน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าที่พัก
- ยักยอกเงินหลวง ปลอมแปลงเอกสารในการเบิกจ่าย
- การสืบราคาที่กำหนดว่าต้อง ๓ ราย ขึ้นไป อาจไม่มีการสืบราคาจากผู้ประกอบการจริง
- ในการกำหนด TOR การจัดซื้อ จัดจ้าง การจ้างที่ปรึกษา การออกแบบโครงสร้าง มีการกำหนดขอบเขตงาน หรือ หน่วยงาน ที่เกินความจำเป็น (Over Designs) เพื่อให้มีการประมาณการราคาในส่วนนี้โดยมีผลประโยชน์ทับซ้อน
- คณะกรรมการกำกับการจ้างที่ปรึกษา / คณะกรรมการตรวจรับงาน มีการตรวจรับในแต่ละงวดงานหลายครั้ง เกินความจริง เพื่อประโยชน์ในการเบิกค่าเบี้ยประชุม หรือมีการถ่วงเวลาในการเรียกรับทั้งที่ไม่มีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ
- คณะกรรมการ หรือ อนุกรรมการต่าง ๆ ของหน่วยงานมีการประชุมที่เกินความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการเบิกค่าเบี้ยประชุม
- การจัดโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่แอบแฝง หรือที่เกินความจำเป็น ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่คุ้มค่า โปร่งใส
- มีการใช้ดุลพินิจในการเบิกจ่ายค่าวิทยากรบุคคลภายนอก ที่สูงโดยมีผลประโยชน์แอบแฝง
- การกำหนดราคากลางไม่ใช่ค่า K มาปรับ
- ผู้รับจ้างขออนุมัติใช้วัสดุ แต่ไม่ได้นำวัสดุที่ขออนุมัติมาใช้
- ผู้รับจ้างปล่อยปละละเลยให้ผู้รับจ้างเหมาช่วง

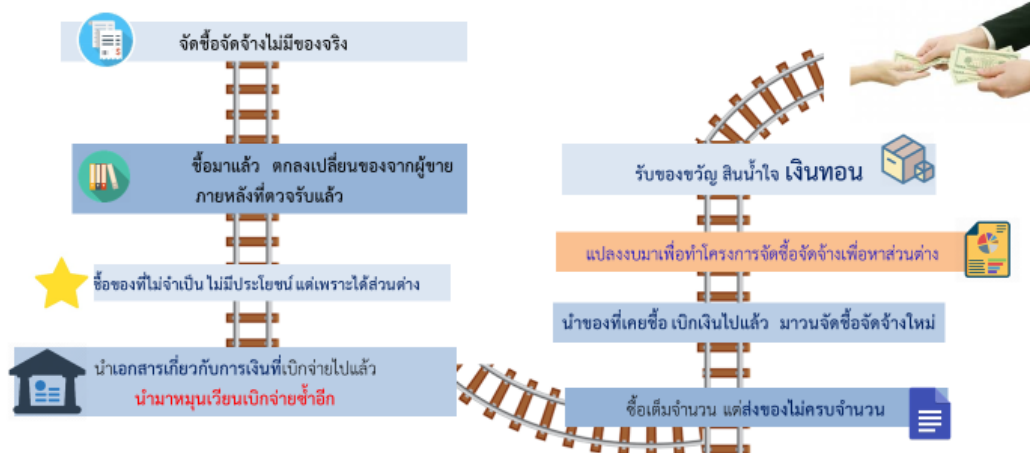
- มีการล็อกสเปควัสดุที่ทำให้ไม่เกิดการแข่งขัน
- การตรวจการจ้างไม่ตรงตามรูปแบบราชการโดยมีการรับเงินหรือผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง
- คณะกรรมการ ไม่ได้ออกไปดูสถานที่ก่อสร้าง แต่จะมีการเจรจากับผู้รับเหมาโดยใช้ข้อมูลตามที่ผู้รับเหมาแจ้ง แล้วจึงไปทำการตรวจรับงานก่อสร้าง
- มีการให้สินบน/ของขวัญ/สินน้ำใจ/การเลี้ยงรับรอง ซึ่งจะนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้กับคู่สัญญา
- มีการประสานกับบริษัท หรือผู้ที่จะเป็นคู่สัญญาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อกำหนดกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่มีการกำหนดขึ้นอย่างแท้จริงแต่เป็นการนำร่าง TOR ดังกล่าวมาให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนด การแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนด TOR เป็นเพียงการดำเนินการตามรูปแบบของทางราชการ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับเอกชน
- การใช้ดุลพินิจในการเลือกวิธีการจัดซื้อจัดจ้างและผู้รับจ้างโดยวิธีพิเศษ

พฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง

“ ทุจริตจะลดหรือเพิ่ม เริ่มที่ตัวเรา ”

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงาน ป.ป.ท.

รูปแบบความเสี่ยงการทุจริตในการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

ทำผิด ให้เป็นถูก
ทำถูก ให้เป็นผิด
บิดเบือน เจรจาเรียกรับ ครั้งแรก / รายเดือน

แยกของที่ผิดในกล่อง 1-4 ไปใส่ในกล่องที่ 5 เหลือผิดกล่องเดียว

“ ทุจริตจะลดหรือเพิ่ม เริ่มที่ตัวเรา ”

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงาน ป.ป.ท.

รูปแบบความเสี่ยงการทุจริตการปลอมรายชื่อ (ชื่อผี)

➤ นำรายชื่อผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ หรือ รับจ้างจริง มาใส่เป็นผู้เข้าร่วมโครงการรับงาน เช่น

- ❖ รายชื่อผู้เข้ารับการอบรม
- ❖ รายชื่อผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ
- ❖ รายชื่อนักเรียนเพื่อขอรับเงินอุดหนุน รายชื่อจ้างทำงาน รายชื่อพนักงานขับรถ ฯลฯ

**ตรวจเอกสาร หลักฐาน ครบ ตรวจรับตามระเบียบถูกต้อง
แต่รายชื่อปลอม**

“ ทุจริตจะลดหรือเพิ่ม เริ่มที่ตัวเรา ”

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงาน ป.ป.ท.

รูปแบบความเสี่ยงการทุจริตเงินสินบนและรางวัลนำจับ

สายสืบปลอม เพิ่มรางวัลนำจับ

การสร้างสายสืบปลอมจะทำให้รัฐได้รับส่วนแบ่ง
ค่าปรับน้อยกว่าที่ควร จากที่ควรจะได้ร้อยละ 70
เหลือเพียงร้อยละ 45 ของค่าปรับ
เพราะร้อยละ 25 สูญไปในกระบวนการทุจริต

- กฎหมายบางหน่วยงานกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนและรางวัลนำจับ
กรณีที่มีการจับกุมการหนีศุลกากรหรือสำแดงเท็จ มี 2 กรณี คือ
 - ถ้าไม่มีผู้แจ้งเบาะแส เจ้าหน้าที่ได้รับรางวัลนำจับ 30% ของค่าปรับ
 - ถ้ามีผู้แจ้งเบาะแส เจ้าหน้าที่ได้รับรางวัลนำจับ 25% ของค่าปรับ
และผู้แจ้งเบาะแสจะได้รับเงินสินบน 30% ของค่าปรับ
- **ในกรณีหลัง สร้างแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่
ทุจริต โดยการสร้างสายสืบปลอม ซึ่งอาจทำ
ให้เจ้าหน้าที่ได้รับผลประโยชน์สูงสุดถึง
 $25\% + 30\% = 55\%$
(เนื่องจากเบาะแสมิเพียงลายพิมพ์นิ้วมือเท่านั้น
ส่วนรายชื่อผู้แจ้งเบาะแสจะถูกเก็บเป็นความลับ)

“ ทุจริตจะลดหรือเพิ่ม เริ่มที่ตัวเรา ”

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงาน ป.ป.ท.

แนวทางการพัฒนาเรื่องประเมินความเสี่ยงการทุจริต ให้เป็นเครื่องมือในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ประกาศใช้บังคับบัญญัติมาตรา ๖๓ กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในเรื่องของการรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชน ควรค้นหาความเสี่ยงการทุจริตที่เกิดจากเรื่องใกล้ตัวของประชาชน ที่ส่งผลต่อความสนใจหรือส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง เช่น ในการขอรับบริการจากภาครัฐที่ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก หรือที่เรียกว่าเป็นจุดเจ็บปวด (Pain Points) การทุจริตของหน่วยงานที่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนและภาคเอกชน ส่งผลต่อต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ประชาชนต้องเพิ่มขึ้น ประชาชนใช้บริการส่วนใหญ่ เช่น สำนักงานที่ดิน ขนส่ง การขออนุญาตก่อสร้างบ้าน การชำระภาษีท้องถิ่น ฯลฯ เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้ว ควรนำมาออกแบบการรณรงค์ให้ความรู้กับประชาชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบขั้นตอนการขอรับบริการ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนรู้เท่าทันไม่ต้องจ่ายค่าอำนวยความสะดวก หรือเงินเพิ่มพิเศษใด ๆ ทั้งสิ้น โดยอาจเชิญหน่วยงานรัฐ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้โดยตรง หรือ จัดหาข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจ พร้อมทั้งสร้างการรับรู้และความเข้าใจให้กับประชาชน เพื่อตระหนักถึงภัยที่เกิดจากการทุจริต เพื่อร่วมกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

